Petteri Haveri
10.11.2021

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: HE 199/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain muuttamisesta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle tehoreservistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Energiateollisuus ry:n (ET) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle tehoreservistä annetun lain muuttamisesta. 14.6.2019 voimaantullut EU:n sähkömarkkina-asetus toi uusia vaatimuksia kapasiteettimekanismien, jollaiseksi myös tehoreservi luetaan, soveltamiselle. Hallituksen esitys (HE) tuo nämä muutokset Suomen tehoreservilakiin.

Tehoreservin historia, nykytila ja tulevaisuus

Tehoreservi luotiin järjestelmäksi, jolla kilpailukykynsä markkinoilla menettäneet voimalaitokset oli mahdollista säilyttää toimintakykyisinä poikkeuksellisen ankaran talven kriittisten päivien ja viikkojen varalta. Niiden aktivointi perustui päivää edeltävien markkinoiden selvitykseen. Mikäli kysyntä oli erittäin suurta eikä markkinoille tarjottu tarjonta riittänyt vastaamaan kysyntään, otettiin tehoreserviä käyttöön täyttämään tarjonnan vaje.

Uusi EU:n sähkömarkkina-asetus ja ehdotus tehoreservilaiksi lähtevät erilaisesta toimintaympäristöstä. Markkinoille annetaan aikaa selvittää tilanne aina toimitushetkeen saakka, ja vasta mikäli markkinaehtoinen säätökapasiteetti ei riittäisi kattamaan kysyntää, tehoreservi kattaisi vajeen. EU:n sähkömarkkina-asetus ja HE antavat kuitenkin mahdollisuuden aloittaa tehoreservin aktivoinnin tilanteessa, missä on ennakoitavissa, etteivät säätöresurssit toimitusajanjaksolla riitä kattamaan niiden tarvetta.

Uudet säädökset kuitenkin muuttavat tehoreservin toimintaperiaatetta. Aiemmin sillä ylläpidettiin hidasta ja melko edullista kapasiteettia varalla. Uuden lainsäädännön mukaan tehoreservi tulee käyttöön vasta säätöenergiana. Uudet säännöt ja tarjousrajan alentaminen mahdollistavat monien sellaisten resurssien osallistumisen tehoreserviin, joilla olisi arvoa markkinoillakin, mm. kantaverkkoyhtiön ja myös tulevaisuudessa jakeluverkkoyhtiöiden tarvitsemina säätöreserveinä. Markkinasäännöissä on syytä ottaa huomioon, että säätömarkkinoilla on ensisijaisesti oltava riittävästi varsinaisia säätöreservejä.

Kannustamme voimakkaasti ministeriötä, yhdessä HVK:n, Fingridin ja markkinatoimijoiden kanssa jatkamaan pohdintaa tehoreservijärjestelyn toimivuudesta muuttuvassa markkina- ja sääntely-ympäristössä, ja selvittämään mm. millaiset edellytykset Suomessa olisi siirtyä tehoreservijärjestelystä huoltovarmuusreservin suuntaan? Eli reserviin, joka olisi HVK:n hallinnoimaa, ja joka ei yrittäisi olla nopeaa, vaan nimenomaisesti kriisitilanteiden varalla.

OL3 markkinoille tulo vaikuttaa seuraavaan arvioon tehoreservin tarpeesta. Mikäli arvio osoittaa, ettei tehoreserville ole perusteita, tarkoittaa se, että nyt tehoreservissä olevien säätökykyisten voimaloiden tulevaisuus on vaakalaudalla. Kun lisäksi huomioidaan Helenin päätös sulkea Hanasaari ja selvittää Salmisaaren sulkemista, tarkoittaa tämä muutaman vuoden kuluessa yhteensä mahdollisesti yli 1000 megawatin vähennystä voimalakapasiteettiin, joka olisi talvikaudella turvaamassa huoltovarmuutta Suomessa.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Yksityiskohtaiset kommentit

Toimitusvarmuuden tason asettaminen

3 b § säätää sähkön toimitusvarmuuden tavoitetason määrittämisestä. Toivotamme tervetulleeksi vaatimuksen ja menetelmän luotettavuusstandardin määrittämiseksi. Määrittäessään tavoitetason, valtioneuvosto nähdäksemme myös sitoutuu toteuttamaan ja esittämään eduskunnalle toimenpiteitä, joilla varmistetaan tavoitetason saavuttaminen. Tehoreservi on tässä tavallaan viimeinen lukko. Lähtökohtaisesti sähkön toimitusvarmuuden tasosta tulee huolehtia investointiympäristöä ylläpitämällä ja kehittämällä, esim. luvituksen osalta.

Yhteistyö naapurimaiden kanssa ja rajat ylittävä osallistuminen

5 § säätää, että: ”Ahvenanmaan maakunnassa, Ruotsissa, Virossa ja Norjassa sijaitseva voimalaitosyksikkö, energiavarasto tai sähkökulutuksen joustoon kykenevä kohde voidaan hyväksyä tehoreserviin”.

Pidämme tätä mahdollisuutta erityisesti naapurimaiden osalta hieman teoreettisena ja painotamme, ettei rajasiirtokapasiteettia tule varata tehoreserviä varten. Näkisimme kuitenkin perusteltuna, että **4 §**:ssä säädettäisiin tehoreservin tarpeen arvioinnista yhdessä naapurimaiden Ruotsin, Norjan ja Viron kanssa. Koska sähköjärjestelmät ovat tiiviisti integroituneet, ovat Ruotsin ja Suomen kantaverkkoyhtiöt aiemmin tehneet päätökset tehoreservin aktivoinnista yhteistyössä.

Ehdotamme perustelutekstiin lisättäväksi tavoitteen, että Energiavirasto määrittäisi tehoreservin tarpeen yhteistyössä naapurimaiden kanssa.

Samoin **3 §**:ssä näkisimme mielellämme viittauksen yhteistyöhön naapuri-TSOiden kanssa, esim. lisäämällä toisen kappaleen loppuun ”…mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä naapuri-kantaverkkoyhtiöiden kanssa”.

Lisätiedot:
Petteri Haveri (petteri.haveri@energia.fi, 050 5711554)
Taina Wilhelms (taina.wilhelms@energia.fi, 040 5487 145)